

ARVAMUS

Eesti laste heaolu ikka kännu taga kinni

KATRIN SAKS
Euroopa Parlamendi liige
Eesti Lastekaitse Liidu president

Viimase kuu jooksul on avaldatud kahe olulise uuringu tulemused, mis annavad hinnangu Eesti riigi senisele pere- ja lastepäevahoiupoliitikale, aga võimaldavad teha oletusi ka lähituleviku kohta. Esiteks selgus äsja avalikustatud statistikast, et Eesti ei suutnud Euroopa Liidu poolt seatud eesmärgi lastepäevahoiu valdkonnas täita ning teiseks paneb praegune majanduslangus selgelt suuresse vaesusohu üksikvanemad ja paljulapselised pered.

Lasteaiakohad ikka probleemiks

Nimelt, seadis Euroopa Liidu Nõukogu eesmärgiks, et aastaks 2010 peab liikmesriikides lastepäevahoiuteenus olema tagatud vähemalt 90% lastest vanuses 3 kuni kooliealiseks saamiseni ja 33% alla 3 aasta vanustele. Eesti seda eesmärki ei täitnud. Jah, veelgi tõsisemaid probleeme on paljudes teistes liikmesriikides, aga meie jaoks on esmajoonel oluline siiski kodumaal toimuv olukord. Vanusegrupis 0-3 aastat suutis Eesti 33% asemel tagada lastepäevahoiu 16-26% lastest. Vanusegrupis 3 kuni kooliealiseks saamiseni jäi Eesti lastepäevahoiu tagamisel va-

hemikku 70 - 85%, eesmärgiks seati Euroopa Liidu poolt 90%.

Paneme Eestit puudutavad numbrid nüüd tänasesse päeva, kus majandussurutis tuletab end meelde igal sammul. Kuigi Eesti riik suutis majandussurutise tingimuses tagada kooliõpetajate pisikese palgatõusu, siis lasteaiade puudutab praegune kriis väga valusalt. Kohtusin mõni nädal tagasi mitme lasteaia juhatajaga, kes seda kinnitasid. Esiteks peavad nad palku või muid kulusi vähendama, aga veelgi olulisem on see, et vett vedama on läinud aastatepikkused ponnistused ühtlustada kooli- ja lasteaiaõpetajate palku ning seeläbi senisest rohkem väärtustada alusharidust. Asja teine pool on see, et riik peab tagama lapsevanematele vajaliku lastepäevahoiu - see on oluline mitte ainult võrdõiguslikkuse, naiste tööhõive seisukohalt, vaid ta-

gab ka lastele korraliku alushariduse, mis aitab hiljem koolis paremini hakkama saada. Mis eriti oluline, meil tuleb hoolega pingutada söimekohtade osas, et täita Euroopa Liidu Nõukogu poolt seatud kriteeriume. Vanemahüvitise mõju jääb tagasihoidlikuks, kui me ei suuda lahendada probleemi, mis saab lapsest edasi.

Seega on ühest küljest mureks lastepäevahoiu tagamine peredele ja teisalt lasteaiade hakkamasaamine praegustes tingimustes. Sagenevad ka juhused, kes lapsed jäetakse lasteaiast koju, et kulusid kokku hoida.

Vaesus üksikema nägu

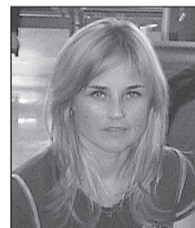
Hiljaaegu tutvustati Euroopa Parlamendis ka Euroc'hildi raportit, mis analüüsib laste vaesuse vähendamiseks kavandatud rahvuslikke tegevuskavasid. Eestit puuduta-

vad numbrid võivad tunduda esmapilgul rahuldavad, kuid majanduslanguse tingimustes ning tööpuuduse kasvades võib pilt drastiliselt muutuda. Analüüsist selgub, et laste vaesusrisk Euroopa Liidus on 19%, mis on eelnevaga veidi vähenenud, kuid siiski 3% suurem kui täiskasvanutel. Eesti kuulub nende riikide hulka, kus on üks suuremaid vaesusriski vähenemisi viimastel aastatel. Kuid siinkohal ei tasu hõisata enne õhtut - see tuleb pigem kõrgest tööhõivest, kui spetsiaalsetest meetmetest ning majanduslanguse keerises on suur oht, et pilt muutub. Iga protsendipunkti taga on ju konkreetset lapsed ja mitte ainult nende tänane heaolu, vaid ka tulevikuvõimalused. On selge, et riik peab pöörama eelkõige tähelepanu üksikvanematele ja paljulapselistele peredele. Kolmandik üksikvanematest

ja neljandik lasterikastest peredest kuulub riskigrupi.

Eesti riiklikus arengukavas on eesmärk vähendada 0-15aastaste absoluutset vaesust 9,4%- 6,2%. Kuid kuna meil siiani pidi vaesust vähendama vaid majanduskasv, siis nüüd on see eesmärk ebarealne. Ka Euroopa Parlament on püstitanud eesmärgi vähendada 50% laste vaesust aastaks 2012. Situaatsioonis, kus ennustatakse, et Euroopa Liidus on järgmiseks aastaks 25 miljonit töötut, on võetud eesmärki vaesuse vähendamiseks samuti raske täita. Seetõttu peavad riigid juba praegu mõtlema, kuidas toetada kõige haavatavamat ühiskonnagrupi ehk lapsi. Paraku on sotsiaalsete meetmete osakal riikide kriisiga võitlemise pakettides väike või olematu, kahjuks ka Eesti puhul.

Suurpuhastus algab iseendast

DAISY ALATARE
Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskus

Esimesed soojad ja päikselised ilmad on lõpuks päral. See toob kaasa rõõmu ja naudingut, kuid ka tõsiasja, et meie koju on jõudnud sigineda palju tolmu, mustust ja kila-kola. Käes on kevad - suurpuhastuse aeg!

Suurpuhastust võiks alustada ebaoluliste ja kasutuseta asjadest vabanemisega. Selleks on tark vaadata üle kõik kapisid, panipaigad, keldririivlid ja garaažinurgad. Kindlasti on jäänud kuhugi liiga kauaks olema laste ära mängitud lelut, üksikud katkised kööginõud, unustatud riidesemed või ära loetud raamatud. Mõningaid esemeid võib olla isegi topest. Seega ära kõhkle üleliigset asju oma elamisest välja sorteerima, sest need kõik on ruumi ja tolmu kogujad. Vabanemine nendest aga teeb su koristamise palju lihtsamaks ja vähem aega nõudvamaks.

Üleliigsed uued või hästi kasutatud asjad on head ära kinkimiseks või annetamiseks. See oleks kindlasti meeliliigutav tegu saajale ja südantsoojendav andjale. Pealegi oleks selline käitumine meie ühiskonna majanduslikku olukorda arvestades hetkel asjakohane.

Kasutatud või sulle kasutute asjade ära andmiseks, kinkimiseks, müümi-

seks või annetamiseks saad kasutada ka interneti abi, kuulutada oma soovi lehes ja raadios või viia lähimasse taaskasutatud asjade poodi. Katkiste ja kasutusvõimatute asjade teekond viib loomulikult prügimäele.

Ära unusta ka ununenud asjade korduvkasutamist. Miks mitte võtta välja ja pööningult leitud vana moest läinud raamitud pilt ja asendada raam sulle uue sobilikuma pildiga, mis leiab koha hoopis sinu öökapis. Korduvkasutada saab ka sahtli kogunenud vanu õnnitluskaarte. Kaasa lapsed käelisse tegevusse nagu löikamine ja liimimine ning tehke koos vanadest kaartidest uued. Nii saate kasu kolmekordselt: saate lahti vanast, luues midagi uut ja veetes toredalt aega

koos oma laste või lastelastetega.

Kindel koht tänapäeva temaatikas on taaskasutamisel. Seda on lihtne täita, kui korjad kokku kodus vedelevad vanad ajalehed, ajakirjad ja viid need sinisesse üldkasutatavasse konteinerisse taaskasutamiseks. Kodumajapidamises väga kiiresti koguneva pakendi ja erinevat sorti taara aga kol-lasessa konteinerisse.

Suurpuhastust tehke ei saa me mööda puhastusvahenditest. Kaubandusvõrgus müüvad kemikaalid, mis kõiki tuntud baktereid tapavad, on pigem kahjulikud kui kasulikud, kuna nõrgestavad sinu immuunsust ja organismi loomulike kaitsereaktsioone. Kasuta pigem lihtsaid koduseid vahendeid nagu söögiäädikat, söögisoodat, vett, nuuskpiiritust, sidrunimahla, kartuli- või maisitärklis, vedelseepi, booraksit.

Käituda rohelisena on meil teinekord kasulik, säästlikum ja tervislikum kui me ise seda arvame.

TÜRI KEVADFESTIVAL

Intervjuu poetess Doris Karevaga

Türi Kevadfestivali avapäeval, 5.juunil kell 22 toimuv luuleõhtul esitab oma luuletusi eesti üks armastatumaid poetesse, Doris Kareva. Luuletajat intervjueris kevadfestivali kunstiline juht Iren Lill.

Kas kirjutasite luuletusi juba lapsena?

Algul kirjutasid vanemad neid minu eest üles, umbes nelja-aastaselt hakkasin ise kirja panema.

Teie isa oli helilooja Hillar Kareva - kas lapsepõlves oli Teie ümber palju muusikat?

Päris lapsena kasvasin vanavanemate juures, seal õppisin vaikust kuulama. Kui kolisin vanemate juurde, harjusin erinevate muusikastiilidega, ema töö juures rahvusraamatukogu muusikasaalis sain kuulata paljusid plaate.

Kas Teie isa või ka teised heliloojad on kasutanud Teie tekste oma loomingus?

Isa on kirjutanud minu tekstidele vaid paar lugu, ta leidis, et üldiselt on neile raske kirjutada, kuna tekst on liiga tihe, ka kohalisel - see ei jäta heliloojale suurt mänguruumi. Veel on kirjutanud muusikat minu tekstidele Eino Tamberg, Lepo Sumer, Erkki-Sven Tüür, Olav Ehala, vennad Urbid, Vennaskond, mitmed nooremad autorid ja ka hollandi, belgia, rootsi, kreeka heliloojad.

Kui oluline on Teile muusika praegu? Kas muusikas peitub maagia ja kas see on võrreldav sõna maagiaga?

Muusika on üks eluvajadusi. Kahtlemata on ole-

mas helide maagia, nagu ka värvide või sõnade oma - nad mõjutavad teadvust väga suurel määral. Seepärast on kõigil neil juba iidsetes rituaalides oluline koht.

Kui oluline on Teile vaikus?

Väga oluline. Ma ei talu keskkonda, kus raadio või televiisor pidevalt lihtsalt mängib, ükskõik, mis seal tuleb. Vaikus pole mul kunagi igav; tühja vada kuulates küll.

Milline on Teile suhe loodusega?

Arvaksin, et loomulik; tajun end ühe osana sellest.

Kui sageli on Teil võimalust viibida looduses?

Need võimalused tuleb lihtsalt leida. Kui ma ise ka mõnd pooleli asja ülemäära tähtsaks juhtun pidama, tuletavad koera kurvad silmad kohe meelde, mis on elus tõeline.

Töötasite suhteliselt pikka aega UNESCO Eesti rahvusliku komisjoni juhina. Üheks paljudest UNESCO tegevusaladest on keskkonnakaitse. Mis on Teile arvates selles valdkonnas kõige kiiremaid lahendusi nõudvad probleemid Eestis?

Toomas Kokovkini eestvedamisel tegeldakse tõsiselt Lääne-Eesti biosfääri kaitsega. Ohus on ka puisniidud, mitmed kaduvad linnu-, looma- ja taimeliigid. Ennekõike on probleemiks aga loodusliku tasakaalu säilitamine ja üha kasvav reostus.

Millest on Teile arvates meie tänapäeva ühiskonnas kõige suurem puudus?

Kokkukuulumistundest, arusaamast, et vaatamata kõigile erinevustele ja vastuoludele moodustame ometi ainulise meeskonna lendaval laeval nimega Maa. Meie varud on piiratud, ometi on meist igaühel oma ülesanne täita ja ainult üheskoos, õiglaselt ja osavõtlikult toimides saame edasi liikuda.

Türi Kevadfestivali teemaks sellel aastal on „vesi”. Milline on vee ja „vee muusika” tähendus Teile jaoks?

Vesi on ürgne ja võimas kujund. Vesi on see, mis annab elu ja mis ühes või teises mõttes kannab läbi elu. Vee liikumine kõlab alati muusikana; Debussy ja Ravel olid mu lapsea lemmikheliloojad. Ja erinevalt tilkuvast kraanist võin lainete häält või kose kohinat kuulata lõputult.